

Baltijas Semkopis.

Apstelejamā:

„Baltijas Semkopja“ Administrācija, Ār. Rīgas Raku-celā № 14, Puhziņu Gederta un beedra grahmatu-bodē. Bez tam Rīgā: Šillinga, Kapteina un Lugaņa grahm.-bodis un pee topm. Lerchendorffa I., pilf. Raku-celā № 13. Zitās pilfētās: wifas gr.-bodis. Af laukēem: pee pag.-walb. mahjitateem, skolotajeem, zc.

6. gads.

Rīgā, 5. nowembrī.

Makša ar peesuhitichanu par pafsti:

Ar Peelikumu: par gadu 4 rub., beš peelik. 2 rub. 60 k.
Ar Peelikuma: par 1/2 gadu 2 r. 20 k., beš peelik. 1 r. 40 k.
Makša ekspedizijā un grahmatu bodēs janemot:
Ar Peelikumu: par gadu 3 rub. 50 k., beš peelik. 2 rub.
Ar Peelikumu: par 1/2 gadu 1 r. 80 k., beš peelik. 1 r. 10 k.
Peelikums ween par gadu 1 r. 50 k., par 1/2 gadu 80 kap.

№ 45.

Rihds ar Baltijas Semkopi ik nedelas isnahf Peelikums ar stahsteem un derigu laifa-kawekli; makša 1 rub. 50 kap. par gadu, 80 kap. par pusgadu.

1880.

Luhdsam zeen. „Baltijas Semkopja“ lihdsstrahd-neekus un latru kam kahdi snojumi un raksteeni, kas derigi schai lapai, mums tos aridjan turplikam peesuhitit, bet tikai sem schahdas adreses:

„Baltijas Semkopja“ administrācijai un ekspedizijai, Rīgā.

Saimneezibas nodafa.

Par mahju pirtschanas-kontrakteem Baltijas gubernās.

(31 „Solofo“).

Reformas, kas pehdejā laifa Baltijas gubernās top eewestas, stipri fatrizinaja scho gubernu widus-laifu eestahdijumus, bet aistahja neaistitu wehl agrar-jautajumu, kas, pehz sawa swariguma, ir ihstais fakara punkts starp semi waldošcheem muišchneekem un semi apstrah-dajošcham fahrtahm. Scha jautajuma ischkirshana atwehleta paschai muišchneezibai, sem weetigu eestahdu kontroles (pahrraudsibas), eestahdu, kas fastahw is teem pascheem muišchneekem. Naw gruhti minet, kahdi augsti no tahdas beškontrolibas rodahs: semneeku fahrtas buh-shana armeenu wairaf sahft peenemt breefniugu karakteri, atgahdina-dama Shru eebuhweeshu behdigo stahwolli. Mums, protams, war atbildet, ka Baltijas gubernās jau gandrihs 50 proz. semneeku ir sawas semes „ihpashneeki“ un ka rentneeki semi nomā pehz „sawwatiga salihguma“. Semes ihpashneeku jeb gruntneeku teesham naw maj; bet ta ir ta leeta, ka Baltijas praktika sem wahrda „ihpashums“ nesaprot wis ihpashumu wispahri-juridiskā sinā, bet ko zitu, ar tah-deem noteikumem, kas taisni preti stahw ihpashuma jehdjeenam. Ar scho leetu war wislabaf eepashtees zaur pirtschanas-kontrakteem, kurus semneeki flehguschi ar muišchu ihpashneekem un kurus schi waj ta teesja apstiprinajuse.

Si scheem akteem redsams, ka ihpashuma teesiba Baltijas sinā ir „nedf leetas pilnigs peederums“, bet tikai kahds sewischls peederums.

Tē kahdi israfsti is kontrakteem:

„Lai N. N. muišchas eenahshchanas nemasinatōs, tad pirzejs un wina teesibu-nehmeji ne kad nedrihsht uf sawas semes eetaisit un usturet dsirnawas, frogus, trakteerus, dshreenu pahrdotawas, brandiwihna dedsinatamas, alus bruhshus, fabrikas, andeles-weetas zc.“

Jeb:

„Pirzejam un wina teesibu-nehmajeem uf muhschigeem laikeem ir leegts, no sawas semes pahrdot jeb tā zitadi projam dot granti un afmenus, ar to peedraudejumu, ka ja tomehr to daritu, tad winam par pahrdoto materialu dubulti ja-atlihdshina N. N. muišchas ihpashneekam.“

Jeb:

„Pahrdeweja patur ihpashuma teesibu pahf kofeem uf pahrdotās semes, ar to noteikumu, ka tee 8 gadu laifa janowed.“

Si scheem paragraseem redsams, ka Baltijas muišchneeziba tihfo schini apgabala uf wiseem laikeem apturet wifadu industriju, tā fabrikas un zitās ruhneezibas eestahdes, kā ari tirdsneezibas buhshanu, „deht sawu eenahshchānu pawaitroschānas“, pret wiseem nosajijumeem

„Dikumōs par andeles un ruhneezibas teesibu noboschānahm“ (§§ 6, 20 u. z.), kur agrakais muišchneeku monopols-ir pabarits par wifu fahrtu teesibu, un tadeht, kā protams, peeder ari Baltijas sem-neekeem. — Tas pats jafaka par malschānas privilegiju. Tahdi noteikumi ir ne tikai pretlikumigi, bet ari stahhdigi walsts labumam, jo wini tihfo nomahft wefela apgabala ruhneezibu.

Pehz likuma (Nofaz. par semes pirtsch. §§ 35, 36 u. z.) sem-neeki pirtschōs zeematus eemanto par ihpashumu, kā faprotams, ar wifu grunti un afmineem, un tapat ar kofeem, kas tanis aug. Dashedi muišchu ihpashneeki it labi sajehts scho likuma prasijumu un tadeht ihpashchi eeleet kontraktōs, p. p. tahdus noteikumus:

„Ja schee nosajijumi (t. i. dashchadas semneeku ihpashuma teesibu aprobeishochānas) newarehs pastahwet, kahdu warbuht wehlat isdodamu likumu deht, tad zeemata pirzejs makša, pehz teefas nowehrteschānas, N. N. muišchas ihpashneekam par privilegijahm, kas schim taps at-nemtas, tapat par klaušbahm, no kurahm gruntneeks taps atjwabinats, naudā: 1) par medischānas teesibu 300 rubl.; 2) par swcijas teesibu 200 rubl., un 3) par afminu laushchānas teesibu 1000 rubl.“

Zawajza, zaur kahdu likuma nosajijumu semneeku semei ir at-nemta teesiba pahf afmineem, kas uf jeb eefsch schihs semes atronahs, un pehz kahda likuma muišchas ihpashneeks notelz sew 1000 rubl. par tahdas teesibas atnemshānu?

Ihpashuma teesiba weenā un tai paschā mahjā, Baltijas gu-bernās, pehz tur pastahwofshas fahrtibas, peeder diweem ihpashneekem, no kureem weens, semneeks, nehs wifus-gruhtumus, un otrs, muišch-neeks, hauda wifus labumus.

„Pirzejs atsiht, kā pahrdewejs patur sew kopigu teesibu pahrdotā mahjā, bet absque periculo et oneribus, lihds tam laifam, kamehr kontrakta juma nenomafjata.“

Redsams, ka muišchas ihpashneeks ujskata sewi par lihdsbalib-neeku pahrdotā mahjā, jebchu gan winich neatbild par stahdi (periculum), kura waretu rustees zaur kahdu neparedsetu atgadijeenu, p. p. zaur uguns-grehlu, neauglibu u. z., un ari neneis ne kahdas nastas (onera). Tas ir eerasts teilums, kas gandrihs wifōs kontraktōs top eepihis. Pehz tahda nosajijuma, kā protams, semneeks, kas pehz likuma par semes ihpashneeku atsihts, newar scho ihpashumu leetot pehz pascha gribas, bet preefch tam winam latru reisi ir wajjadfiga muišchneeka, kā lihdsihpashneeka, atkautschāna.

Muišchneeka griba spehlē swarigu lomū wina darishchānās ar sem-neeku gruntneeku, kas stahw apafsch wina turwahs kontroles. Muišch-neekeem wajzag til pamanit, ka gruntneeka saimneeziba ne top westa tā, kā winich uf to leetu flatahs — un raug, kas tad noteek:

„Pahrdewejs patur sew teesibu, katrā laifa rewideeret mahju saimneezibu un, ja kas israhditōs palaisis, pagehret, ka tuhlt top eejelta kuratorija un noteikta apklislahchāna un uhtrupe.“

Zapeeshimē, ka wifa schi behdiga pahrdoschāna, tahdā reish, noteek ne wis pehz wispahrigās likumigās fahrtibas, bet prasti, pehz muišch-neeka usdoschānas schai jeb tai teesai, kura paschā kontraktā ir nosajita par kompetentu (peederigu); schi teesja tad ischkir leetu, beš ka buhtu brihw tahlaf apeleeret un nojpreesch weenumehr mahjas un wifas semneeka mantas apklislahchānu un pahrdoschānu, „ja tas zaur doku-menteem newar peerahdit, ka aismafshjis wifu pirtschānas sumu.“ Uf kahda pamata Baltijas muišchneeki preefch sawu leetu ischkirshānas eewed ihpashu teesashchānas fahrtibu un jaunus teesibu nosajijumus — tas, kā protams, ir ne-issinams.

Pehz wispahriga likuma, muišņeekam naw teešbas, semneeku semē eemantot serwitutes, bet Baltijas gubernās, likumam par spihiti, dšimti muišņeeki eewed winās preekšch fēwim daschabas serwitutes, wisbišwanakā formā, par peemehru:

„Zauku zeku taišchānu, pa tihromeem un plawahm, preekšch ganibu leetofchānas, kur tahdas atronahs, jeb kur wehlah israhditos waijadfigas, newar no pirzeja waj wina mantiueeekem leegtas tapt, un wineem naw teešbas par to lahdu atlihdšinaschānu pagehret. Waj tahds zekšch waijadfigs, stahw pilnigi N. N. muišchās waldibas walā.“

Jeb:

„Buhwēs ne = isleetojami akmeni, kas mahjas robešchās wirs semes waj pašchā semē atronahs, naw pahrōdami, bet paleel par pahrōweja un wina teešbas-nehmeju ihpašchumu. Tadeht baronam ir teešba, šchos akmenus katrā brihdi šchelt, laust un projam west, beš lahdas atlihdšinaschānas par wineem.“

Skaidri redsams, ka šcho kontraktu taišofchais barons patur fēw teešbu, beš lahdas štrahpes maitat sehjumus un plawas un ušturet zelus uš wiseem mahjas semes stuhrišcheem. Tas pats jafala par medišchānas teešbu uš semneeku semes.

Wijas usrahditās ihpašchuma teešbu aprobešchofchānas wehl ne- israhda ihstā stahwolka Baltijas semneeku buhšchānā; winahm wehl peebeedrojahs jau jen Kreewijā aismirītā — dihziba (kalpošchana muišchā), šchi šwarigalā dšimtbuhšchānas šhme. Lai gan darbu štrah- daschāna muišchā zaur likumu uš muhšchigeem laikeem atzelta, tad tomehr Baltijas gubernās wina wehl pilnā spehtā un atkal top eewesta pee pirkšchānas-kontraktu noslehgschānas. Ra tas teešcham tā, no tam waram pahrleezinatees, kad iļlajam lahduš pirkšchānas kontraktus. Weenā no tahdeem ahteem ir teiktis:

„Pirzejs un wiš wina pehznahzeji šchini no muišchās pirtā mahjā usnemahs uš wiseem laikeem iipildit apatišchā minetos notei- kumus, kuri, kā zaur šcho kontraktu šalihgti, top ušlatiti par klausību, kas kriht uš muišchās pahrōdoto zematu (Meallasten):

- Pirzejs apnemahs, kopā ar zitahm un muišchās šaimes- mahjahm, ušturet labā buhšchānā wišus grahwjus, dambjus un fluhšchās, kas atronahs N. N. muišchās, un tapat ari istihrit upju telas.
- Wijas preekšch šcha darba waijadfigahs nastas top isdalitas tā, ka trihs dalas kriht uš semneeku mahjahm, un weena dala uš muišchās šaimes-mahjahm.
- Wišus šataiškumus, kuras direktors (muišchās pahrwaldneeks) at- radihs par waijadfigeem pee dambjeem, fluhšchahm, grahwjeem un upju telahm, nošafa pats direktors un ijdala starp mahjahm, kā pats grih. Šchee darbi war fastahwet: iš darbineeku suhti- šchānas ar waijadfigeem rihleem un, ja waijadfigs, ari ar širgeem, iš darba nodališchānas katram šawruhū un iš materiala pee- wešchānas.
- Ja lahds neradišees pee darba tuhliht pehz direktora pawehsti- šchānas, tad tahds darbs taps išdarits uš neatnahzeja rehlinumu un par tahdu zenu, lahda taps prašita, un preekšch šchih leetas išdotā suma paleel neatnahzeja nenostrihdejams parahds, kas ja waijadfigs, war peedšihst tapt ar waru (kā tas augšchā iš- flaidrots).
- Katrāhm mahjahm ja-eemakša lihds 3 rubli preekšch inspektora ture- šchānas, kas kā dambju darba pratejs ir N. N. muišchās ihpašch- neeka palihgs; wina pawehlehm wiseem mahju šaimneekem japallauša.“

Apškaušchams stahwolks! Muišņeekam waijag tilai wehletees, un nedšimtee semneeki padarihs upes brauzamās, zelus glubus u. t. t. Labi buhtu, ja šcho preekšchihmi eewehrotu ari par peem. pee Dnepra un Daugawas krahtschu isnihžinaschānas. Jo widus gubernās taf ir daudš no dšimtbuhšchānas atšwabinateu semneeku — lai štrahdā!

Dtrs mums pašihstams kontraktis nošafa, ka semneekem japeewed muišchā, dewinu juhdšu tahlumā, t. i. 63 werstes, no katras mahjas pa 30 balku preekšch šajahgeschānas, 1500 dedšinateu keegelu, 4 feschu- pehdu kubik-ašis lauka akmenu, tad wehl 1000 keegelu, 50 wesumu grants un 4 lasti lalku, winam jabod labs štrahdneeks uš 40 deenahm u. z. Zgaunu awiše „Šafala“ šchini leetā peešihmē:

„Pee mums katrs behrs šina, ka Widšemē, wairah muišņeeku un mahžitaju muišchās, wehl pastahw dihziba, t. i. klausiba pee muišchās

darbeem, un ka Zgaunijā wina walda gandrihs wehl wišur un wehl gruhtakā formā, ne kā agrah, dšimtbuhšchānas laiktōs.“ u. t. t.

Ušrahditās weetas nemtas iš kontrakteem, kas Kuršemē šlehgti. No tam redsams, ka dihziba pastahw wehl wišās trihs Baltijas gubernās.

Pee tam pirkšchānas suma par zemateem, kas semneekem top pahrōdoti, šasneedš leelisku mehru — lihds 150 rubl. par defetinu un ari wairah. Turklah muišņeeki nemahs brihwu, pirkšchānas mahju pagehret pehz kurša, jebšchu gan pehz Wisaugstakā manifesta pahr kredita biketehm, šchihm ir tahda pate „štaigafchāna pa walsti, kā šu- draba naudai.“ Zaur tahdu kontrakta noteikumu, pehrn dascheem sem- neekem nahzahs 100 rubl mahfat par 64 rubl. no pirkšchānas sumas. Pee pahrōdofchānas semneekem, muišņeeku seme weenumehr top at- šwabinate no wišadahm klausibahm un nodofchānahm, kā p. peem. preekšch pastu tureschānas, zeku taišchānas u. t. t. Wijas šchih nastas top uskrautas semneeku mahjahm. Lai ta leeta labah išklatitos, tad pirkšchānas-kontraktā top eerahstits, ka wijas šchih nastas šareh- linatas un atwilltas no wispahrigās pirkšchānas sumas, bet pate atzefamā suma, kā protams, netop eerahstita, un winu ari nemah newar aprehlinat, tadeht ka kontraktā ir runa ne til par pastahwofchahm nodofchānahm un klausibahm, bet ari par tahdahm, kas nahkotnē wehl war rastees. Nebuhdami meerā ar wiseem augšchā mineteem noteiku- meem par semneeku semes-ihpašchuma teešbu aprobešchofchānu, dšimti muišņeeki wehl ir atradušchi, ka preekšch wineem isnahl daudš labah, kad semneeku semi pahrwehrsch muišchās semē, un tadeht mehds sem- neekus ismest iš mahjahm un winu semi peešchirt šawejai. Disputes aprinki ween, kā dokumenti israhda, škaita lihds 170 mahju, kas pehz semneeku likumu grahnatas išdošchānas 1863. gadā isnihžinatas un peešchirtas pee muišchās semes. Tas pats noteel žitās weetas Baltijā.

Kad tagad paškatamees uš semneeku rentneekem jeb nomneekem, tad ari winu listens stahw pilnigi muišņeeka rokā. Ja muišņeeks ēerauga lahdu pahrlabofchānu rentneeka tihrumā, ehkās, pat apgehribā, tad steidsahs pa-augstinat rentes naudu, tas winam nebuht naw gruhti, jo rentes kontrakti pa leelakai dalai ir uš ihju laiku — uš 3, 6, daudš ja 9 gadeem. Mums war atbildet: lai nedara, šam netih! Ja semneeks atrod, ka nošajijumi gruhti, tad lai atteizahs no rentes un aiseet. Bet leeta ir ta, ka wišch zaur weselu intreschu tihflu ir pee- šeets pee šawa pagasta. Wišch newar pagehret dalischānas un šawas dalas išdošchānas, kas daschreis ir deesgan prahwa, iš pagasta kapitāla, iš magasinas labibas, iš naudas, kas patehreta pee daschadeem pagasta darbeem u. t. t. Kas tad jadara? Kā apšargat šemkopju šahrtas likumigās intreses Baltijas gubernās pret muišņeeku potwahibu? Pehz muhsu domahm, šcho jantajeenu iškchirichāna nedara ne lahdas nepahrwaramās gruhtibas. Kad semneeku atšwabinaschāna Baltijā — ne tā kā wispahrigā semneeku reforma — notika beš semes peešchir- ichānas wineem un likums atwehleja agrar-leetas eegrosiškānu weetigai muišņeegibai, tad, redsot, kā šchi šahrtā waldischānas uštizibu isleeto launā, waldibai ir ne tikai teešba, bet ari peenahkums, ruhpetees par eedšihwotaju leelakās dalas labklahschānos šchinis trijās gubernās.

Wišu semneeku pirkšchānas-kontraktu zauriškatišchāna un iš šcheem ahteem wišu tahdu nošajijumu ismefchāna, kas nesader ar likumeem, un tad šcho nošajijumu aisleegschāna preekšch nahkotnes, ar peedrau- dejumu, ka teem ne lahda spehtā naw — raug, tee ir galwenakee nospreedumi, kas waretu semneeku listeni Baltijā pahrلابot. Blakus šcheem pahršpreedumeem, mums leelahs buht leetderigi, kad kā augstakō tafseereschānas sumu par semneekem pahrōdohamu semi noliktu pehz ta pašchā mehra, kā pee krona semneekem, un no muišchās semes atkal atšchirtu tai peeweenoto semneeku semi. Tik tahlu „Golos.“ No šawas pušes mehš par šcho leetu runāšim turplikam.

Lihdsjeklis pret koka puhschānu un koku šagrauschānu.

Pašihstams ir, ka koku no šapuhšchānas išfargā wišlabaki zaur tant, kad winu ar elu apšmehrē; tas nahl no tant, ka uš koka uš- smehretā eka koka zauruminus tā aiššlehdš, ka gaisš ar šawahm posti- damahm ihpašchibahm wairs newar koka eespeestees un koks ušturahs šawā eekšchigā fastahwā weenumehr šauš; tahds koks pat uhdeni guledams, nepaleel šlapjch. Bet elu un tai lihdsigus lihdsjeklus, kā pernizu ic. minetam noluhlam isleetot, isnahktu tatšchu pa dahrgu, ja

to eewehro, ka koka issargafchana no fapuhfchanas, pelefchanas un firmju fagraufchanas wispahrigi koti leelâ mehrâ minetos lihdsjektus paghretu un tomehr atkal pastahwigi ilgalam laifam nepeetiftu un daudf buhwes eetaifēs waijadfigo atjaunofchana pa dakai atkal nemas wairš nepeelaisch, kâ p. p. pee grihdahm, atas feenahm zc. Zo lehtaks un ilgalam laifam pastahwigals lihdsjektis ir akmenu oglu darwa ar pelneem famaisita un sawahrita. Schi fmehre ir daudfahrt ar koti apmeerinadamu felmi isleetata, it fewifchfi pee dšihwoflu grihdahm. Zif daudf gaudofchanas naw dširdamas, ka it pahrgadus jaunâ grihda jaleef, ka grihda puhdama eepuhdē ari ehkas stahwu un zaur tam fajel pahrbuhwes darbus un naudas idofchanas. Schai wainai zita un derigafa lihdsjekta newar eewehlet, ka tikai augfchâ mineto fmehti, ar kuru grihdas behtu apafschpufe preefch grihdas eelifschanas ja-apfmehrē, janogaida lihdsj peelafst un tad ja-eeleef. Smehtrei ta ihpafchiba, ka wina fakaltufe paleef tikpat zeeta kâ akmena ogle; ar wina apfmehtrets foks nepeenem flapjuma, nepuhst, nedf top no firmjeem fagraufstis un peepes atkal nebuht ne-eewefahs. Nelahgâs darwas fmarfchas fmehtrei nemas naw, jadomâ, ka nelahgâ fmarfcha zaur kofmalkas pelneem isjubd.

M. A.

Rumetu uftureschana bef mahtes.

Daudfreis atgadahs, ka kumelfch paleef bef mahtes, jeb ka negrib lai tas mahti nofifsch un nu nefiu ar wina ne kâ zita darit, ka to kaut kahdâ wihfē nogalinat, bet tos tatfchu ir flahde, it ihpafchi tahdâs atgadijeendâs, kad kumelfch no labas fugas. Rumetu war ufaudfinat tapat kâ tekū bef mahtes. Lihdsjekti pee tam ir fchahdi: kad kumelfch paleef bef mahtes, tad janem preefch wina uftura gows peens, bet tabehf ka gows peens daudf treknaks, ne kâ fehwes peens, tad tas jajagatawo daudf maš fehwes peenam lihdsjigs. Preefch tam ir nemans tikai nofrets peens; peenam japeeleij $\frac{1}{3}$ dafa uhdena un uf katra stopa japeeleef 1 tehfarote zutura. Schis maifjumš ir jadod kumelam firts 25—28 grahd. R. Ari tâ war darit: war sawahrit linu-fehllas ar eefala aineem un tad ar peenu kas ar uhdeni maifits, kumelam dot. Zo lehtaks un weenfahrfchaks lihdsjektis ir fchis: war nemt uf defmit stopu uhdena weenu stopu labu linu-fehllu un weenu stopu firnu jeb pupu miltu, ihfi pehz ufwahrfchanaš ja-afjedf wirums un janoleef uf 24 ftundahm pee meera, pehz tam japeeleij wifam maifjumam wehl 10 ft. uhdena un $\frac{1}{2}$ ftunda jawahra un tad kumelam jadod. No eefahfuma japeeleij wifam maifjumam $\frac{3}{4}$ dakas gowes peena, bet kad kumelfch jau 10 nedekas wezs, tad war wirumu ween, bef peena peeleeſchanas dot. Wifus fchos lihdsjektus war fah-kumâ ar pupa-buteliti kumelam dot, bet wehlfaku to war eeradinat tapat kâ tekū no wifa trauka dšert. Lihdsj ar fcheem ffunftigeem dšeh-reem war ari mihfktu feenu un fafpeefstas anjas blafus peedot un bef tam laifekta-kiti, pastahwofchu is weenas dakas fahls un weenas dakas krihta.

M. A.

Krahjeet pelnuš!

Pelni ir wislabakais lihdsjektis auglu-fokus wefelus un augligus ufturet zc.

Par fokū pelnu fwaru femkopibâ, ir jau daudf rumats, bet neflahdehs, kad wehl kahdus peedfihwojumus pahrrunahs, kas koka pelnu jo fefmīgaku isleetafchana uftahdihs.

Katras fehllas dihgli modina wislabaki zaur pelneem, fehlla tif ir preefch fehſchanas jafaflapina un tad ar pelneem ja-apruſchina. Tâ jagatawota un femē eelifta fehlla dihgt un iſſchaujahs is femes netizamâ ahtrumâ un kniſchti labpraht tahdam stahdam neferahs wis flahf. Pelni ir ari labs gaisa tihriſchanas lihdsjektis tahdâs weetas, fur auglu-foku galotnes stahw beefi kopâ, jeb atkal ahtr-audfchu namâs, jeb ari wihnu audfetuwâs; fokū un stahdu ſtarpâ tif waijaga pelnuš iſſkaiſit un it ahtri gaisa paleef tihrs. Tapat war flapjus femes gabalus aiſſargat no faſlahbfchanas; uf tahdeem femes gabaleem ir pelni pawafari iſſkaiſami un no faſlahbfchanas wairš naw ne ſinas. Rahpoſta u. z. stahdus iſſargâ wislabaki no kniſchleem un ziteem stahdus maitadameem kuſtoneem, kad stahdus aptaiſa ar pelneem. Maifjumš, kas ſaitahw is pelneem, uhdena un ſmilts, ir ar neſchahbanu felmi isleetojams auglu-foku stahwu apfmehtreſchana. Ar fcho maifjumu apfmehtretem fokūem neaug ne fuhna wirjâ, nedf ari kahdas miſu

flimibas zelahs, tapat ari daſchabee, ko'am daudſejabi ſſahbdigeef kahpari top atgainati. Rahparu perektus un wiſu wiſados ſemi apdſihwodamus muhdſchus iſſkaiſch wiſlabaki zaur pelneem; pelni ja-iſſkaiſa un tad ſeme ap auglu fokūem ar fchſipeli ja-aprof un katris kuſtonis, kas tikai zil ne zil ar pelneem fodurahs, nomirſt uf weetas. Pelni ari puhſchana aiftur un tabehf ar koti labu ſelmi preefch eeflahdeteem un eepuwufcheem auglu-fokūem isleetajami. Preefch tam ir no pelneem jajataiſa laba pabeefa fmehtre un labakas ſaturas deht japee-maiſa mahli flahf; ar fcho maifjumum wainigâs weetas ja-apfmehtre un ja-apfeen ar lupatu. Katram puku podam ir apafschâ zaurumš; pa fcho zaurumu leen fleekas eefchâ un fajel augu fehrgas, zaur lam augš daudfreis pehz ilgalas nihfſchanas pa wiſam iſnihfſt, bet kad apafsch puku poda uf ſemi uſkaiſa pelnuš, tad ne weenas fleekas puku-poda wairš neleen. Preefch auglu-foku mehſloſchanas ir pelni no neaprehkinama ſwara; winus war iſſkaiſit tapat uf femes wirfu ap fokū zelmeem, jeb ari tâ darit: ap auglu fokūem, kas waj nu pa daudf auglus nefš jeb ir nihfkti, ja-iſrof, jeb ar meetu ja-eebur wafarai beidſotees wiſapfahrt maſi zaurumini, japeepilda ar pelneem un laiku pa laifam ja-uſleij uhdens wirjâ. Zo flapjaka ſeme, jo ari pelni ſefmīgali darbojahs. Ja faufâs weetas auglu-fokus pa daudf beefchi ar pelneem mehſlo, tad tas ir fokūem ne reti par famaitafchana.

M. A.

Wispahriga dafa.

Laimigâs un nelaimigâs deenas gadâ.

Jau wezdâs laifdâs un pee wiſahm tautahm, bet fewiſchti pee wezeem Egipteefcheem un Indeeſcheem pastahweja domas, ka daſchas deenas nedekâ, mehneſi un gadâ eſot waj nu laimigas jeb nelaimigas. Schi mahnutizibu nenobeidſahs wis winâs tumſchdâs laifdâs, bet pahrnahza ari uf muhfju laifkeem un iſplatijahs pee wiſahm auſtruma- un wafara-ſemju tautahm kas gan attihſtitas waj ari wehl pilnigi fnaufch paganu tumfâbâ. Ne ween pee nemahziteem, bet ari pee daſcheem mahziteem atrodahs fchahda mahnutiziba. Wineem ir gadâ laimigas un nelaimigas deenas. Schihs noſlehpumu pilnâs deenas ſtahwot ſafarâ ar zilwela likteni, ar wiſu wina darboſchanos tiklab ahropufš mahjas, kâ ari mahjâ, ſtali waj uf lauka. Schahdâs nelaimigâs deenas mahnutizibas nihflotaji fargahs koti kahdu jo leelaku darbu eefahft, jo tas ne kad labi ne-iſdodotees. Tahlfaku zelofchana, ſaderi-naſchana, kahjas zc. atſahj uf zitu, jo laimigaku deenu. — Bet par brihnumu ſchahdas deenas naw wiſur un pee wiſahm tautahm weenadas: daſchâ weetâ p. p. tura to deenu par laimigu, kura zitur ir nelaimiga un atkal otradi.

Ka to zilwefu, kas ſwehtdeenâ dšimis, tura par laimigu, buhs puſſlihdſ wiſeem paſiſtama leeta. Swehtdeenas behrns ir laimes behrns. Schis tâ ſakot eſot tiklab ar gara dahwanahm, kâ ari ar laizigahm mantahm koti apdahwinats un wina muhfchs eſot daudf laimigaks, ne kâ zitâs nedekas deenas dšimufcho behrnu gaita. Schahdâs ſwehtdeenas behrns warot ari leetas redſet, kas ziteem behrneem nebuht ne-eſot eefpehjams, p. p. garus, paglabatas mantas zc. Bet kas dšimis pirmo ſwehtdeenu pehz leeldeenahm waj kahdâ ſwehtdeenâ, kas ſakriht kopâ ar gada-zetorkſni, tam ſchihs augiſchâ minetâs dahwanas peemihtot pilnâ mehrâ. — Zitadi ſtahw atkal ar teem, kas ſwehtdeenâ paleef ſlimi; fchee no ſawas ſlimibas gultas ne kad ne-uſjelotees, wineem uf wiſu wihſi jamirſtot. — Tapat ari daſchi tiz, ka tani mahjâ, pee kuras ſwehtdeenâ ko buhwē, waj fataiſa, eerodotees daſchabi muhdſchi un kuſtoni, kurpretim mahja, fur ſwehtdeenu ne ko neſtrahdâ, teef iſſargata no pelehmi, ſchurſahm, zirzeneem zc.; plawas ne-iſwandot furmji, fokus un laufus neapſahdejet tahrpi, putni un ziti kuſtoni. — Kas ſwehtdeenâ ſtrahdajot ar aſeem eerotſcheem, tas ſagreeschot Deewam pirktus.

Pirmdeena gandrihſ ne fur neſtahw labâ ſlawâ. — Daſchâ weetâ ſaka, ka pirmdeenu pabarits darbs nepaleefot ne nedeku wezs: tas iſnihfſtot. — Daſchâ weetâ atkal, deeneſta laudis ne-eeſtahjahs ne kad deeneſtâ, jo tad nepaleef jaunâ weetâ ilgi. — Tapat ari leelakas maſſaſchanas neteef pirmdeenâ iſdaritas, jo tad iſdodot wiſas nedekas laimi. Nelaimigâ pirmdeena atneſs tikai ſagkeem un blehſcheem kahdu labumu; kâ ſtatifiſkas ſinas leezina, tad ihpafchi pirmdeenâs noteef jo wairat noſeedſibas un pee tam ir tikai mahntiziba wainiga.

Otrdeenai ir gandrihs wifur laba flawa. Schlesiã un Geseñe tilai schini deenã mehds jo wairaf kahsas un zitas weefbas isrihtot; Tiringe noteel weenigi schini deenã ihstã deenesneeku mainishana. Tirolẽ turpretim schi deena nestahw wis til labã flawã; tab spofojot raganas, uf meaturi un flotas kahtu jahdeledamas. Tapat ari ziteem kauneem gareem ne-efot meera un apkahrt blandidamees parahdotees fwehtdeenã dsmufcheem laimes behrneem. Ja otrdeenã seewas linus wehrpj, tab nahfoshã gadã ne-isdofchotees lini.

Treschdeena efot aikal weena no nelaimigajahm deenahm. Schini deenã efot Judas Schariots muhsu Pestitaju pahrdewis. — Ja schini deenã kahds behrns pirmo reisu itolu apmekle, tab paleefot wifu sawu muhschu neprafcha. Tos seeweefchus, kas ografõs laifõs treschdeenã fweestu darija, tureja par raganahm un favedsinaja uf fahrta. Zitur fala, ka treschdeena ne-efot ne kahda deena, bet tilai nedelas widus. Treschdeenã mehslus west, seht, lopus pirmo reisu uf ganibahm dsiht neatnefot mahjai ne lã laba.

Zetortdeenã flawa naw wifur weenada. Pfallẽ scho deenu iswehl arweenu preefch kahju fwineshanas. Leijas-Salkija laudis fala: „Zetortdeenã kahsas, laimes kahsas;“ schi deena efot jo deriga preefch sehshanas un stahdishanas. Kaleji, melderi, atflehgu taifitaji zc. tura scho deenu par loti laimigu un ifdara wifus fwarigafõs darbõs. Turpretim Walar-Wahzija schini deenã nelifs ne weens semkopis laifit ahderes. Tapat ari schini deenã nezeht malku, newed mehslus, nekauj famãs mahjãs wehrpt, lopus kaut zc. Franzija semkopis netura zetortdeenu ne kahdã labã flawã. Ta fshahdejot ihpafchi lopu-audsefchanai, tadeht fshahs deenã telus un zuchas tee zit ahtri waredami pahrdod waj nokauj.

Peektdeenu tura par fwarigafõ deenu wifã pasaulẽ, jo schini deenã fita frustã muhsu Pestitaju. Peektdeenã eefahftee darbi labi ne-isdobotees, tadeht fwarigafõe darbi paleef uf zitu deenu. Ji tahm olahm, ko schini nelaimes deenã eeleefot preefch perinaschanas, isnahfot nelaimes putni, t. i. wistas, kas tapat djeedot fã gaili un zaur fshahdu djeedafchanu pasludinot nelaimi. Schwabija peektdeenu tura par it sewifchki nelaimigu deenu. Schini deenã lafstojetees welni ar raganahm, apburot lopus un atnefot zitas nelaimes: mehri, badu, karu zc. Schwabeefchi fala, ka peektdeenã dsmis behrns efot wifu muhschu nelaimigs un kas peektdeenu fmeijahs, tam fwehtdeenu jaraud. Wahzijas seemela un rihta semes dakãs tura peektdeenu par ihsto laimes deenu, tadeht schini deenã teef tur it sewifchki kahsas fwinetas; ko peektdeenu eefahf, tas ari labi ihweizotees p. p. djeedinaschanas zaur puhfchlo-tajeem zc. Kas peektdeenu nagus nogreefch, tam nefahp jobi, tapat ari kas schini deenã krefflu maina, tas ir iffargats no wifuwifadahm wehderu ligahm. Kas peektdeenu pehz faules noefshanas laulã pasfagajahs, tas ir brihws no wifahm faulu fahpehm un kas fshahs deenã rihtã ar labo kahju no gultas iffahpj, to nespeedihs ne weena kurpe. — Kas peektdeenã jaunõ krefflu ufwehl un frustu pahrmelis krefflã trihs reifas eefplauj, tas nedabuhs wifu sawu muhschu pehreena.

Sestdeena — beidsamã darba-deena nedekã — ari nestahw wifur labã flawã. Schini deenã nedrihtot statõs tihrit un tai seewai, kas wehrpj, jastagajot pehz nahwes apkahrt ar wehfuli rokã. Sestdeenu preefch balinaschanas islifs linu audellis nepaleefot ne kad balts. Tirolẽ un Alpes falnõs turpretim scho deenu zeeni labafi: ta peeder Deewa mahtei Marijai. Kas sestdeenu fshlauda, tas fashklauda laimi, preefch fwehtdeenã pilnu mahju.

Wispahrigi nelaimigas deenã gadã efot fshahdas: 1., 2., 4., 6., 20. un 22. janwara deenã; 1. un 17. februara; 3., 14. un 16. marta; 7. un 8. maija; 17. julija; 1., 2. un 30. septembra; 6. oktobra; 6. nowembra; 11. un 15. dezembra deenã. Wisulaunakãs no fshihm deenahm efot 3. marts, 1., 2. un 30. septembris. Schihs deenã teef katru gadu ar leelafahm bailehm fagaiditas, bet kapehz — to manutizigee paschi nesin. Pee Schwabeefcheem wifu nelaimigafõs deenã ir: 1. aprils. Tani deenã efot Judas Schariots muhsu Pestitaju pahrdewis; 1. augusts. Tad efot welnu wirsneeks Luzifers no debefim nosweefis elẽ; 1. septembers. Schini deenã Deews fodifis grehzigõs zilwelus Sodomãs un Gomoras pilsehtãs un pahrwahrtis Lata seemu par fahls stabu; 7. maijs. Tani deenã Deews isdfinis Adamu un Gewu no Parafises dahrsã; 17. julijs. Tad Dawids no-ftis Goliatu ar sawu lingu zc.

Schãs deenã nedrihtot prezetees, jo tab jaunee laudis ilgi kopã nedfihwojot. Tapat ari schinis deenãs peefsmis behrns ilgi nedfihwojot, waj tam efot nelaimigs muhschs. — Zetotajam noteefot katru reisu nelaimẽ. Kas eewainojahs, to newarot wairs glahbt. — Schahdãs deenãs eefahfita prahwa ne kad ne-isdobahs. Apfshahdets kofs nokalfot un to newarot ne uf kahdu wifhi wairs glahbt.

Wifs tas tatschu ir tilai mahni, bet waj kahdu reisu isdofees fshahdus mahnus pa wifam isnihzinat?

Par mahneem runajot, peeminefchu wehl daschas eerafchas, ko mahntizigee stingri ween eewehro.

Krellu waj zitas drehbes lahpot, ja-eefõsch falminsch mutẽ, lai nedabon drihs pehreena. Pirmo reisu, kad ganinsch pawafari lopus isdsen, tab malarã pahrnahfot to apleij ar uhdeni, lai lopus ganot wafarã ne kad ne-eemeegahs. Zuhlganinam pirmo reisu zuchas isdsenot, ja-aptel tahm trihs reifas apfahrt un pret fauli nostahjuscham ja-eefweefch zuchu-bara widu almens, lai tahs wifu wafaru turahs kopã un ne-iffliht. Pa deenuwidu nedrihtit mefchã fwilpot waj blau-ftitees, tab peefauzot welnu un wifus nogalinatus behrnus. Jaunu seki kahjã mauzot tani trihs reifas ja-eefplauj, tad nefahp kahjas. Tufschã pubelẽ nedrihtit ne kad puhst, tab fahpot aufis. Pa deenã widu nedrihtit eet peldetees, jo tab welns ar sawu seewu masgajotees un tam, kas wina preefus trauzẽ, peefuhta nelaimi. *) Maises kufuli eegreefchot japahrmel frusts, lai lumof eet weegli uf leiju un ne-eefpruhst rihtlẽ. Ziti fala, lai eet fwehtibã. Kas fwehtdeenã nagus greefch, tam pehz nahwes buhshot tee jalasa kopã. Masi behrni, kas pee firneem maifi ehb, newarot lahga eemahzitees. Kas grib lai war lehti eemahzitees, tam jafadedsinot kahda Deewa wahrdu lapa, pilni ja-eeber uhdeni un tad ja-eefer. Gar kapeem garam eijot, janoflaita tehwa reisu, lai miruschee ne-aiflar. — Scheit nu gan buhs nodoms, par miruschõ meeru luhgt, waj lai ne-ufnahf kahdas nelabas, bailigas domas, kas ihpafchi behrneem war buht par leelu fshahdi. — Ar pirfku nedrihtitot ne kad uf debefim rahdit, tad nopuhstot rofa. — Ifsehtõs firmus nedrihtitot ehst, jo tab nopuhstot mehle; laifam lai nafchfejot fshahdi nedara. Ar kahjahm nedrihtit fshuhpotees, jo tab fshuhpojot welnu zc.

Ilgis.

Dafshadas sinas.

No Gelfshjemes.

Peterburga. Prefes reformãs leetã dabujufe Kreemu „Pet. aw.“ finat, ka efot nodomats, eezelt ihpafchu teesu, kura buhtu jafoda prefes litumu pahrfahpumi. Par zensoreem turpmãl eezelfchot til tahdus wihrus, kuri isgliftoti augstkolãs.

Finanz un zetu-ministerijas efot nospreedufchãs, ufajinat dselshzetu walbes, pamafinat tarifu (maksu) par labibas un miltu fuhtijumeem.

No daudf pufehchm Peterburgã uf to dseuahs, mafinat maises dahrdfibu. Scheem publineem jau fahf rastees felmes. Nesen kahda tureenẽs labibas tirgotaju fabeedriba iffludinaja, ka wina masãs partijãs pahrdofchot rudju miltus par 16 rub. kulu jeb 9 pudus. Schinis deenãs nu brahli Potefchajewi dara finamu, ka tee, ar 1. nowembri fahfot, fawãs pahrdotawãs atdofchot maises tirgotajeem rudju miltus, partijãs apafsch 12 kuleem jeb 108 pudeem uf reifi, par 15 rub. kulã. — Ari maises zenãs fahfot kript no 6 un 5 kap. uf 5 un 4 kap.

Peterburgã zivil-insheneeris Traugott Katterfelds isdomajis fawadu aparatu, ar ko uf eelahm fneegu kaufet. Schis aparats Peterburgã jau ismehginats un par loti derigu atrasts. Marta un aprita mehnefchõs Michail-pils dahrsã iskaufefufchi pa 2000 wejumu fneega deenã.

Kreewijas dselshzeteem fshogad loti wahjas eenemshanas. Tas nahfot no tam, ka schini gadã pahraf maf pretfchu wedot. Uf 21 no leelateem dselshzeteem weenã paschã mehnefi, augustã, kurã pehrn 93,7 milj. pudu transportereja, fshogad bija tilai 67,8 milj. pudu jawed, t. i. fshogad 26,1 milj. pudu jeb 28proz. mafãl ne fã pehrn. Tã p. peem. prezes tikufchãs westas:

*) Kã tas ar welnu un wina seemu ihsteeini ir, to nesinu, bet eewehlam tas naw ne kad, ka paschã karstumã, tur fawihbis, waj tur mefch arweenu buht pa-ehbis, eet peldetees un ja tahdã brihbi nelaimẽ noteel, tab ta naw nebuht welna, bei pascha waina.

pa Baltijas	dselszjelu	2,2 milj. pudu,	1,2 milj. pudu.
" Nikolaja	"	14,5 " "	8,5 " "
" Dinab.-Wit.	"	3,5 " "	2,2 " "
" Leep.-Romn.	"	5,2 " "	3,2 " "
" Rig.-Dinab.	"	4,8 " "	2,9 " "

Tahda eenahlfchanu maſinaschanahs ſhini gadā bijuſe ne til ween auguſta mehneſi, bet ari wiſds žitds. Lihds 1. ſeptembrim ſhogad eenemts pa wiſam 148,680,000 rub., jeb 5597 rub. no werſtes; pehrn turpreti bija 132 milj., jeb 6437 rub. no werſtes. Wiſliktalahs eenahlfchanas bijuſchās Leepajas-Romnu dselszjelam, kas ſhogad 38,2 proz. maſat eenehmis ne kā pehrn. — Til ſtipra maſinaschanahs dselszjelu eenahlfchanās laiſam walſtei atkal maſahs kreetnu naudas ſumu, jo, kā paredſams, winai buhſ ſtipri japeemaſja pee garanteere-tahs dselszjelu pelnas.

Intreſantu prahwu ſhintis deenās iſteefahs Sw. Sinods, Prahwas ſaturs ir ſchahds: Uf 25 gadu Keiſara Maſtetes jubileju wiſas ſahdschās un ſemneeku draudſes ſtipri riſhojahs, gribedamas ſhini ſwarigajā deenā ko ihpaſchu iſdarit. Rahdā jahdschā Peterburgas gubernā, kur preeſteris Benewolſkis bija par mahžitaju, 5. februari ſapulzejahs jahdichas ſemneeki walſis mahjā, ſarunatees par 19. februara ſwineschanu, un noſpreeda, dibinat luhgſchanas namu. Pa tam ne-jauſchi eenahja ari minetais preeſteris. Dabujis ſinat, kas nodomats darit, wiſch tam ſpreedumam pretojahs un zehla preeſchā, lai labaki iſlabojot ſahdschās bajnizu. Bet ſemneeki palika pee ſawa nodoma. Par to nu Benewolſka luhgs ſtipri eekarſa un duſmās iſſauza: „Zuhs gribeet, bet es negribu. Zuhs wiſi eſeet ſchuhpas un gribeet wehl gudrot. Zums wiſeem waijoga atkal tapt par dſimtkaudim!“ Sapulze ſchlihrahs, bet, apwainota zaur preeſtera uſweſchanoſ, wina uſdewa majoram Artiſchemſtim, pret wina eſneegt ſuhdsibu. Nu uſ weetas ſahfa leetu iſmeklet un to iſdarija garidsneeks Nikolſkis. Bet ſchis bija apſuhdsjetā radineeks un tadeht uſ wina puſes; ſemneeki ſuhdsjeja no jauna, un iſmekleſchanu uſdewa garidsneekam ſekimam. Tas at-ſina ſemneeku ſuhdsibu par pamatigu, un konſiſtorija noteſjaja Bene-wolſki ar 25 rub. Bet ſemneeki nebija meerā ar ſcho ſpreedumu un gahja pee Sw. Sinoda, kur nu galigi iſſpreedihs leetu.

Par ſtudenteem eevedamo uniformu awiſe „Noſija“ grih ſinat, ka to iſdarichot tikai nahfoſchā puſgadā un ka wina buhſchot lihdsiga tai, kahda jau tagad paſtahwot Warſchawā.

Suhdsiba par notifuſchahm neſahrtibahm pee Rigas pilſehtas domes lozektu zehſchanas. Waldofchs Senats zaur ulaſu no 7. nowembra p. g. bija pilnigi atzehlis ſpreedumu, ko bija ſpreeduſe Wiſdſemes gubernas walde preeſch pilſehtu leetahm, un uſdewis ſchāi waldei iſdarit jaunu iſmekleſchanu un tad par wiſahm ſuhdsibas punktehm taiſit jaunu ſpreedumu. Kā teel ſinots, tad ſchi iſmekle-ſchana nu eſot nobeigta un gubernas walde 4. oktobrī ſch. g. taiſijuje jaunu ſpreedumu. Gubernas walde, ſuhdsibu daſchās punktēs par pa-reiſu atſchidama, iſſaka, ka notifuſchahs zehſchanas tomehr ne-eſot at-zelamas, jo, kad ari tahs no ſuhdsjetajeem peerahditahs neſahrtibas nebuhtu notifuſchās, tad zehſchanas reſultats tomehr nebuhtu žitads iſnahjis. Uf to dibinadamahs, gubernas walde pilſehtu leetās ir noſpreeduſe:

- 1) Rigas domes lozektu zehſchanas no 1878. g. atſtaht ipehkā;
- 2) Wiſdſemes pilſehtu waldehm deht eewehroſchanas un iſpildi-ſchanas nahkotnē, darit ſinamu: a) ka naw peelaiſchami pee zehſchanahtm maſās gildes lozekli, kad wini pilſehtai par labu maſjā kahdu nodo-ſchānu, kas naw peemineta pilſeht. likuma 17. art. un noſajijumids no 26. marta 1877. g. 4. art.; b) ka pee zehſchanahtm naw peelai-ſchamas pilſehtas un wina eſtahdes, kā neſuſtamu mantu ihpaſchneezes; c) ka zaur pilnwaru eeguhtu zehſchanas teeſibu naw brihw tahtlafi dot, zaur pilnwaru (перодовърять);
- 3) gubernatora luhgt, likt iſmeklet, waj ahrſemneeki Wernecke un Meiers ir pee zehſchanahtm dalibu nehmuſchi un ſaukt winus pee atbildibas, ja tas buhtu notizis, un
- 4) ſuhdsjetajeem, iſdot norakſtu no ſchi ſpreeduma.

Waj ſuhdsjetaji ar ſcho ſpreedumu apmeerinaſees, naw ſinamis, bet jaunai pahrſuhdsibai pee Waldofcha Senata ſchim brihſcham nebuhtu praktiſka ſwara. Gewehrojot to laiſu, kas lihds ſchim ir aiſtezejis, ſcho leetu iſmeklejojot un iſſpreeſchot, jadoma, ka jauns ſenata ſpreedums iſnahktu tikai 1881. gada beigās. Kad 1882. gadā Rigā pehz likuma janoieel jaunahm zehſcha-

nahm, tad preeſch ſuhdsjetajeem nebuhtu ne kahda praktiſka labuma, ja ari ſenats, kā tas paredſams, uſ to paſchu terminu iſſpreeſtu, ka zehſchanas no 1878. g., notifuſchu neſahrtibu deht, ir atzelamas un jaunas zehſchanas iſrihſojamas.

Par lombarda dibinaſchānu Rigā jau ſen laikeem top ſpreeſts, un 1806. gadā pat pamata kapitals preeſch tam dahwats, bet lihds ſchim tas wiſs ir palizis beſ kahdas ſekmes. Kā dſirdams, tagad eſot nodomats, lombarda eetaiſchānu atlikt uſ 1885. gadu, jo tad pamata kapitals, zaur augtu augteem, buhſchot ſafneedsis to ſumu no 100,000 rub. — Lombards ir tahda banka, kur pret leetu (ne naudas papihru) eekihlaſchānu war naudu dabut aiſnemtees. Tahdi lombardi žitās leelās pilſehtās ſtrahdā ar leelu ſekmi. Lombards preeſch nabagafeem laudim, kam kredita naw, no leelas ſwehtibas: wini dabun ſchē waijadſibas brihſchōs naudu par it lehtahm prozentehm (pa 6 par gadu), un tadeht naw jagreeſchahs pee auglotajeem, kas no wineem tilpat daudj par mehneſi plehſch.

„Kahds Wiſdſemes leelſungu jaktſ-teeſibas angliſ,“ teel „B. W.“ tā aprakſtiſ: Brahli Albert 1850. g. no Rujeenes leelās muiſchās leelſunga fon Kruedener nopirka Kauku mahjas. Pirſchānas kontrahta 6. paragrafs nojaka, ka ta pehz § 254. Wiſd. ſemm. lik. gr. no 1849. g. uſ pirzejeem nepahreijochā jaktſ teeſiba paleet pahr-dewejam. — Iſgahjuſchā pirmdeenā, 22. oktobrī, ſchihſ teeſibas deht, Albertam bija it nepatiſhams atgadijeens, par kuru wiſch tā ſino: Ap pulkſten 5. pehz puſdeenas eeraudſijis, ka wanags, manā ſehtā wiſtu ſagrahbis, aiſlaiſchahs uſ manu tihrumu, dodos, ſinti paterdams, winam turp palat. Bet kad wanags atkal tahtlaf aiſlaidahs, tad nahku pa zeku, kas zaur manu tihrumu wed, uſ mahjahm. Schē dſirdu, man palat brauzam un mani aſi peeſauzam, — uſ ko apſtahjos. Tē nu tagadejais muiſchās ihpaſchneeks fon Aderkas lga mani peepeſchi aptur un pawehl, winam tuhlin ſinti atdot, ne kā neſazidams, kadeht lai es to darot. Uf manu luhgſchānu, lai mani ſuhds, ja es ko grehlojis jeb ja winam pee manas ſlintes kahda teeſiba. Fon Aderkas k. mani ſagrahbji ar weenu rofu pee kruhtim, ar otru ker pee ſlintes, pee lam ari ſwahrlus man ſapleſch. Uf fon Aderkas lga pawehli tuhlin ari wina kaudis ar waru mani apſtahji. ſlinte top atnemta, rolas lihds aſinim ſaſkrambatas; pehdigi ſit fon Aderkas'a kuitſcheers man ar duhrehm kruhtis.

Schē japeemin, ka man ar leelſungu ir prozeſe deht grants bedrehm. Waj augſchmineto jaktſ teeſibu fon Kruedener leelſkungs wareja uſ žitu pahrzelt, es ſchaubos, un waj fon Aderkas leelſkungs to teeſibu no wina eemantojis, neſinu. — Kas gan lai lihdsina ſlahdi ſaimneekam, jo daſchahrt traks ſuns mahjā lopus ſapleſch, ja ſagli, ar eerotſcheem uſbrukdami, mahjā eelaufſchees to iſlaupa, kad jaktſ-teeſibas ihpaſchneeks leedj, mahjā ſlinti turet, ar kuru waretu minetās nelaimes nowehrſt? — Behdigi, kad jaktſ-teeſibu ſpehſs til plaſchi top tulkots, kā fon Aderkas k. to dara.

Walla, kā „Sakala“ ſtahja, 10 lihds 15 gabus atpafat wehl loti maj Igaunu bijis un tee paſchi bijuſchi tikai deeneſneeki, jo žiti toreij wehl eeſtatijuchji par kaunu, buht Igauni, un tadeht ſlehpu-ſchees aiſ Wahju familiju wahrdeem. Bet tagad Igauni atrodotees tur gandrihi wiſds pilſehtas amatōs un wiſās dariſchānās. Wina ſlaints topot gadu no gada leelaks un jau gandrihi puſe no wiſeem pilſehtu nameem peederot Igauneem. Tagad it katrs karſti atſihtotees par Igauni un ſwehti ſargajot ſawu tehwu familijas wahrdu. Ar leelu dedſibu wini nemot dalibu pee wiſeem tautas zenteeneem un darbeem un luhfojojot ſchē arweenu tahtlaf ſaknes laiſt, — jebſchu gan pilſehtā atronahs wairak Latweeſchu, ne kā Igaunu datā. — Preeſch Wallas Latweeſcheem tahda atſtumſchāna dara maj goda!]

Uf K. Jannſohna ſchehloſchanoſ, kas pag. ned. numurā nodrukata, Jaun-Auzes pagasta-walde dod ſchahdu iſſklaidrojumu: „Iz gan pateeſi, ka ſchejeenes pagasta lozeklis Kriſch Jannſohns 1879. g. nowembra mehneſi ſchurp peeſuhrijis ſawu notezejuſcho paſi un 12 rub. naudas. Bet kā tas notizis, ka Jannſohnam uſ jauno paſi til ilgi bija jagaida? — Naudas-kuweri, kuru, kā minets, Jannſohns nowembri 1879. g. ſchurp peeſuhrijis, atradahs tikai wina notezejuſe paſe un 11 rub. naudas, beſ ne kahda rakſta jeb uſaižinaſchanas, uſ kureeni lai winam ſuhta jaunu paſi. Geſuhtitā naudas ſuma tapa norakſtita eenemſchānā un paſe iſgatgwota; bet uſ kureeni lai ſuhta paſi? Tadeht tapa gaidits, waj Jannſohns neprahſs pehz paſes un neufdos ſawu adreſi. — Kad pehz ilgata laiſa Jannſohns zaur weenu žitu bija lizis

peepraftt pehz pafes un luhgt, lai ūhta winam paſt zaur polizeju, tad ari tapa pafe peefuhtita Rigas polizejai, lai taptu iſrokata (?) Zannſohnam. Bet Rigas polizeja, zaur rakſtu no 11. auguſta 1880. Nr. 10,600, wehſtija, ka Kriſch Zannſohns naw atronams Rigā un aiſuhtija paſt atpaſat. Kad pafe bija atpaſat pahrnahluſe, tad pehz kahda laika atkal kahds no Zannſohna radeem peeteizahs un praſtja pehz Kriſch Zannſohna pafe. — Kad Kriſch Zannſohns buhtu naudu ſchurp ſuhtidams uſdewis ſawu adreſt jeb peeminejis, lai winam paſt ſuhta zaur Rigas polizeju, tad tas ari buhtu notizis tuhliſt pehz pafes iſgatawoſchanas, — ka tas jau daudſeem ziteem Rigā dſihwodameem. ſchejeenes pagasta lozeſteem darits. — Tapat ka Kriſch Zannſohns zeen redakzijas netaiſnibu peeneſis, iſteikdams, ka winſch paſt un naudu peefuhtidams luhdſis, lai paſt ſuhta zaur Rigas polizeju, tapat ari newar par pateſibu atſiht, ka winſch daudſkahrtigi praſtjis pee Rigas polizejas pehz pafes. Jo kad tas buhtu pateſiba, tad polizeja nebuhtu paſt atpaſat ſuhtijufe. — Kad nu pehz augſchejas iſſklaidroſchanas ſhini leetā ne weens zits naw wainigs, ka Zannſohns pats, tad buhtu wehl beidsot uſ „Balt. Wehſn.“ redakzijas waizajeenu, waj Jaun-Auzes pagasta wezafajs grib Kriſch Zannſohnam atlihdſinat wina ſkahlbi, — ja-atbild, ka apakſchā parakſtjees pagasta-wezafajs neapſinahs, ka winſch Zannſohnam buhtu padarijis ſkahlbi, un tadeht ari neufnemahs peepraftto ſkahlbi atlihdſinat, — bet atkauj ſcho Samaritera darbu „Baltijas Wehſneſcha“ redakzijas.

Jaun-Auzes pagasta-waldē, 21. oktobri 1880. g.

Pagasta-wezafajs: C. Johannſohn.

Rakſtu-webejs: Fr. Seidenberg.

Schahdas Krona muiſchas un obroſa-gabali taps wairaf-ſoliſchana uſ arendi iſdoti, un proti: 2. dezembri, Baltijas domehnu pahrwaldē: Dobeles muiſcha ar 1 frogu, Penſule ar 1 frogu un Zimere ar 1 frogu (Dobeles apr.), un Dinamindē dſehreenu pahrdotawa (Rigas apr.). — 8. dezembri, turpat: Abawas muiſcha ar 1 frogu (Tukumā apr.), Medema muiſcha ar 2 fr. (Bauſtas apr.), Kahrllu m. ar 2 fr. un Kalna m. pee Wales ar 1 fr. (Jaunjelgawas apr.), Dinamindes malkas oſta un Memmes plawa (Rigas apr.). — 28. nowembri, Kuldigas pilsteefā: Edes uhdens-dſirnawas.

Par breeſmigu nelaimi Baltijas juhrā top awiſei „Lübeck Zeit.“ 29. oktobri rakſtits: Pehz behdiga notifuma uſ „Sanſas,“ ne weena fuga kapteins wairs neufdroſchinajahs, lahdiņa nemt benzinu. Bet ſcha mehneſcha ſahlumā tomehr kapteins Raddik uſnehmahs, to no „Sanſas“ wehl atſtahto daku benzina uſ ſawa buru-fuga „Anna Katharina“ noweſt uſ Rigu. — Tē aiſwafar firma Wm. Minlos, kaſ benzina ſuhtitaja, dabuja iſ Maſklawas ſinu, ka fugis juhrā ſadedſis un atliſuſchais rumpis peedſihts pee Dahnu ſalas Moen. Pee tam tapa ſahlſtits, ka wiſs perſonals lihds ar fugi ſadedſis jeb pee glahſchanas bojā gahjis. — Zaur dabutu telegramu ſchi ſina apſtiprinajahs. Wina ſkan: Ringljöbing, 27. oktobri. Pehz ſinojuma iſ Klintholmas, tur zetortbeenas wafarā ſtarp pulſti. 10. un 11. pamanija juhrā degoſchu fugi, kaſ kahdas 4 juhdses tahlu no kraſta wareja buht. Ap pulſti. 10^{1/2}. uguns bija wiſſtipraka; wina bija pawadita no uſſprahdſeeneem, kaſ iſklaufijahs ka tahli leelgabalu ſchahweeni. Pulſten 11. wiſs bija beigts.

Tehrpatā. Tē it ſtipri plojahs baſas. Sehrga rimſees, tā zereja, kad ſahſs ſalt; bet tā nenotifa wiſ. 1. oktobri atradahs ahrſteſchana 41 baku ſlimneeki; diwās nedelās, taſ buhtu lihds 15. oktobrim, peenahza no jauna klahſt 80 ſlimneeki. No ſcheem 121 ſlimneekem lihds 15. oktobrim 18 nomira un ahrſteſchana palika 59. — Schahs ſinas ſinams tik uſ tahdeem ſihmejahs, kuri mellejuſchi palihdsibu pee daktereem. Zil nu wehl nebuhs tahdu, kaſ paſchi uſ ſawu roku grib iſweſelotees un tadeht daktera nemas neſauz palihgā.

No Behrſones mums rakſta: Sinoju to preefa wehſti, ka ari muſhu Behrſones labdar. beedribas likumi 12. ſeptembri no eefſchleetu miniſterijas apſtiprinati. Lai Deems dod ari mums kahdu graudinu pee Latwu tautas ſelſchanas un labklahſchanaſ! — Beedribas pirmā ſapulze un dariſchana atklahšana buhs 7. dezembri, Behrſones Meſtrandōs. (B. W.)

Jelgawas mahjruhpneezibas weizinaſchanas beedribas ſtatuts ir 2. ſeptembri no finanzmuniſtra apſtiprinats un „Wald. Wehſneſcha“ 238. numurā iſſludinats. Beedriba grib ruhpnenezibu weizinat ne tikai Jelgawā, bet ari zitas Kurſemes pilſehtās un uſ lauteem.

Jelgawā, 24. oktobri ſch. g. bija ſafaulka Kurſemes biſchlopeju beedribas general-ſapulze, uſ kuru kahdas deſmit perſonas bijuſchas atnahluſchas. Scho ſapulzi wadijis R. Grünhofa k., ka wihzpreſidents; par ſuhtni ſemlopibas leetā tapis eewelets Merzfeld-Freimana k. — Uſ preeſchlaſſchānu Jelgawas Latweeſchu beedribā latwiſkā walodā dabujis no zeen. Kurſemes gubernatora lga 28. oktobri beedribas bibliotekars D. Tomberg k. atwehſchānu. ſchi buhſchot pirmā klaijā preeſchlaſſchāna, kaſ latwiſti Jelgawā taps notureta, kamehr ſchi Kurſemes mahmulina paſtahw Leel-upes malā. Preeſchlaſſchanas temats buhſchot „Saltſcha lihgawa.“ Jelgawas ſwehtku-komitejai par nodatu bija lihds ſchim weetigā Latweeſchu ſarlanā-kruſta komiteja uſſkatama, jo ſchi no winas tapa dibinata, tai par lozeſteem ir weetigās ſwehtku-komitejas dalibneeki, un maſakais lihds ſchim ir abas komitejas roku rolās gahjuſchas. Tadeht pahrſteigta publika, kad peeminetā ſarlanā-kruſta komiteja, kur no Jelgawas Latweeſchn beedribas uſ 6. nowembri teatra iſrahdiſchānu un balle iſſludinata, iſſludinaja uſ uſ 29. oktobri dramatiſkus preeſchneſumus no Adolf Allunana lga ar danzoſchānu pehz tam. Waj tas ne-iſſkatahs, it ka buhtu gribets beedribai ſkahldeht? Waj tas naw, it ka ſtarp abahm augſchā peemine-tahm komitejahm neweenprahtiba paſtahwetu? — Un taſchu 29. oktobri A. Allunana k. nebija uſ Jelgawu pahrnahzis; dramatiſku preeſch-neſumu weetā bija konzerts peerahdits, un tomehr nedj ſchis, nedj balle bija 29. oktobri, jo par daudj maſ dalibneeku eeradahs, un at-nahluſcheem nauda tapa atpaſat atmakſata. Mums ſchkeet, ka preeſch ſwehtku-komitejas, ſem tahdeem apſtahkeem teeſcham buhtu tas wehla-fais laiks, beedribai klahſt peeweentees, kurai tad ari Jelgawas ſarlanā-kruſta komiteja waretu ka nodata peeglaustees, jo zitadi waretu gan wehl leelakas juſas notikt. (B. W.)

No Klaipehdas (Memeles). Swehtdeen, 31. oktobri pulſti. 7^{1/2}. rihtā, ſtiprai aufai ar leetu un ſneegu no deenwidus-wafareem puhſchot, pamanija uſ juhras Kreemijas leel-laiwu, kaſ mehginaja muſhu oſtu ſaſneegt. Kahdas 500 aſis no malas, kur juhra ſtipri bangoja, laiwa apgahſahs un tā augſchpehdu tumojahs kraſtam. No laiwas perſonala weens bija uſrahpees augſchā, bet pehz kahdahm pahra minutehm pahri-eiſoſchs wilnis to atkal norahwa un tā taſ noſlihta. Lahdiņſch, ſa-ſtahwoſchs iſ behrſu malkas, tapat zitas leetas, ka p. peem. labatas-taſcha ar paſt un 64 rub. naudas, tapa drihſ iſſkalotas malā. Pate leellaiwu tapa pulſti. 10. iſmeſta uſ kraſta. Wiſs laiwas perſonals ir deemschehl noſlihtis, jo nelaimē notifa pahraſ ahtri, eekam bija eeppehjams palihdsibu ſneegt.

No Kirbiſchecm top „M. W.“ rakſtits, ka 30. ſept. tureenes juhrmalneeki tapuſchi iſtrauzeti zaur behdigu wehſti. Tani deenā Staugu mahjas ſaimneeks Peters Lellis ar ſawu meitas-wihru Zahni Mezaotu un ta tehwu Mikeli bijuſchi iſbrauſuſchi ar maju laiwinu uſ juhru pee ahkeem, kaſ bija iſlikti deht ſiwju kerſchanas. Wehſſch bija puſlihdſ ſtiprs. Pahri ſtundas pehz winu aiſbrauſchānas, top laiwina, uſ muti apgahſta, malā iſſweeſta. Bet kur paſchi brauzeji? Ne ilgi pehz laiwinas, wilni iſſweeda malā B. Lelka un Mikela Mezaota lihluſ; treſchā lihka naw. Tikai 4. oktobri to atrada, weenu werſti uſ Rigas puſi, malā. Tani paſchā deenā pawadija wiſus trihs ſahrkus uſ Wez-Salazes pareiſtizigo kapſehtu un guldija weeglās ſmittis. — Nelaimes deenā, turpat kur lihkus atrada, nahza malā noſtahs ſiwis, no kam war nopraſt, ka wini pee ahkeem jau bija bijuſchi, bet malā nahſot buhs apſweeſti tiſuſchi pee ſeklaſeem alminā benkeem jeb rahweem, kaſ netahli no malas uu kur wilni, no leelaka dſikuma nahkdami, uſ ahiru ſeklumu treekti, augſti pazetahs un, tad ſagahſdamees, juhru dara brauzejeem breeſmigu. — Nelaimigeē bija wiſ ſpehka gadōs un atſtahj ſamilijas, pa datai ar nepeeaugſcheem behrneem. — Sai gan Kirbiſchneekem ir wairaf ne ka 10 leeli fugi, kaſ ar prezhm lihds Anglijai un zitahm ſemehm brauka, kur tad naw ko brihnitees, kad no 65 brauzejeem reiſehm ari kahds wilnōs ſawu nahwi atrod, — bet tik behdiga atgadijeena, ka augſchā minetais, Kirbiſchneeki wehl nebija peedſihwojuſchi.

No Bauſtas. Par to ka Dobeles aprinka ſaimneekem ſchogad-uſliktas wiſai leelas zela ſrahpes un ka ſaimneeki par to eſot ſuhdſe-juſchi pee Kurſemes gubernas waldibas, Latweeſchu laikraſti jau daſchreiſ wehſtijuſchi. Bet tā, ka notizis Dobeles aprinki, tapat taſ ſchogad eet ari Bauſtas aprinki. Bauſtas pilsteefas aſeſors ſou Drachenfels k. ſchogad, zekus rewideeredams, ſaimneekus ir ar tik leelahm ſrahpehm ſrahpejis, ka wehl ne kad. Peemehra deht uſrahdi-

ſchu uſ Berſteles pagastu. Schini pagastā ir pa wiſam tifat 21 ſaimneeks. Schēe nu pee weenas paſchas rewideereſchanas maija eeſahkumā ſch. g. tita no fon Drachenfels ſga apſtrahpeti ar 289 rub., tā ka uſ ik ſatru ſaimneeku zaur zaurim iſnaht 13 rub. 76 kop. Aſefora l., ſaimneekuſ ſtrahpedams, ſazija, ka zelſch ne-efot deeſgan labi nograntets un ka uſ wina eſot dokes un grawas. Saimneeki ſcho ſtrahpes uſliſſchanu 19. maijā ſch. g. pahrſuhdſeja pee Bauſkas pilſteefas, peeminedami, ka zelſch, par kura netureſchanu labā ſahrtibā wini eſot ſtrahpeti, peederot pee 3. kategorijas zeſeem un tapeh; peh; Kurſemes zelu liſumu 13. paragrafa ne-efot ned; grantejams, ned; ari ſahrtigi rewideerejams. Turklaht ſaimneeki peemineja, ka winu zeli eſot loti labi nogranteti, uſ wineem neatrodotees ne kaſdas dokes un grawas, ar wahrou: ſchēe zeli atrodotees wiſlabakā ſahrtibā. Pilſteefa ſcho ſuhdſibu ne buht ne-ewehroja, bet bej kaſdas taſlafas iſmelleſchanas ſuhdſetajus noraidija pee meera. Uſ Berſteles ſaimneeku ſuhdſibu Kurſemes gubernas pahrwalde Bauſkas pilſteefas ſpreedumu no 19. maijā ſch. g., kā pretlikumigu, atzehla un zaur pawehli no 28. auguſta ſch. g. Nr. 1535 pilſteefai preeſſchā rakſija, no jauna ſcho leetu ar peenahzigu liſuma ewehroſchanu iſſpreest. Bej ne kaſdas taſlafas iſmelleſchanas un pahrleezināſchanas, waj ſaimneeku ſuhdſiba ir dibinata jeb nē, pilſteefa 9. oktobri ſch. g. ſuhdſetajeem paſludinaja, ka wini ar ſawu nepareiſu ſuhdſibu eſot atraiditi. Berſteles ſaimneeki, uſrahbidami uſ zela liſumu § 47, peh; kura Bauſkas pilſteefai tatſchu eſot wajjadſejis iſmeklet, waj ſuhdſetaju ſuhdſiba ir dibinata jeb nē, un winus deht iſklaſinaſchanas kad newairat preeſſchā ſaukt, ſchinis deenās ar jaunu pahrſuhdſibu ir greeſuſchees pee Kurſemes gubernas waldbibas. Medſehs, ko nu gubernas waldbiba no jauna ſpreedihs.

Bej zela naſtahm, kuras ſchogad tik nepezeſſchami gruhtas palita tapeh; ka weenumehr paſchā wiſtarſtakā darba laikā — ſehſchanas, ſeena plauſchanas, kā lauku kopſchanas laikā — wajjadſeja zetis taiht, Bauſkas pilſteefa Berſteleſſcheem ſchowafar uſliſa jaunās, zitur nepaſiſtamas naſtas, proti: Berſteleſſcheem ſchowafar wajjadſeja 5 kanalus iſtrakt, kuri ne-eet wiſ gar zeſeem, bet pa ganibghm un zaur meſchu. Peh; ſemneeku dumjās ſapraſchanas ſchēe kanali tik preeſſch tam derigi, no Berſteles muiſchas laukeem un meſcheem newajjadſigu uhdeni nowilti. Kad taſhdā mehrā Berſteleſſcheem nu turpmati naſtas tiks uſliſtas, tad gan jau nahkoſchā gadā daſcham labam Berſteles ſaimneekam ſawahm mahjahm. gribot negribot, buhs mugura jagreeſch, jo pat ſchogad minetu naſtu deht daſchi ſaimneeki ne-eeſpehjuſchi laukus riſtigā laikā apſeht, ſeens palizis daſcham neplauts, lauki naw riſtigā laikā nokopti, tā ka daſcham meeſchi, lini un kartupeli laukā palikuſchi. (B. B.)

Brambergu labdaribas beedriba ſwehtdeen, 19. okt. ſch. g., notureja Brambergu pagasta Rihgainu mahjās ſawu pirmo pilnu ſapulzi un ſwineja ſchih; beedribas pirmos atklaſchanas ſwehtkus. Sapulzi atklaja Rihgainu mahju ſaimneeks, Kopmanu Dahwus, ar runu, kura wiſch, atſaukdamees uſ wahrdeem:

„Kad katris darihs ſawu teef’,
Tad wiſeem itin labi ees.“

uſaizinjaja wiſus ſapulzejuſchos, ar padomu un darbeem beedribu pabalſtit. Tad pahrſlatu par beedribas apſtiprinaſchanu dewis, wiſch iſteiza dſilu pateizibu Kurſemes miſlotam gubernatora ſgam un uſaizinjaja ſapulzejuſchos, Augſtam Semes-tehwam, kas Latweeſchu tautu ir ſargajis, ka ta war dalibu nemt pee liſumigas beedrigas dſihwes, augſtu laimi iſſaukt. Sapulzete atbildeja ar trihsſahrtigu, ſtanigu hurah! — Tad ezeſhla beedribas preeſſchneezi bu zaur aiſlahtu baljoſchanu. Par beedribas preeſſchneeku tapa ewehlets Rihgainu mahju ſaimneeks, Kopmanu Dahwus, par mantas ſinataju — Kopmanu Anſis, par rakſtu wedeju — Kopmanu Sahmelis. Par komitejas lozſkeem tapa ewehleti ſchēe fungi: Peeninu Kahrlis, Wilku Gederts, Steinbergu Anſis un Peeninu Zahnis. — Peh; wehleiſchanas ſwineja beedribas atklaſchanas ſwehtkus, kuras atklaſhja beedribas preeſſchneeks ar ſirniſigu runu. Peh; tam tapa danzots un paſtarpahm dſeedots. Apſweizinaſchanas rakſtu bija ari atjuhtijuh „Lihgo dſeedaſchanas beedriba,“ kuruſch ſkaneja tā: „Brambergu labdaribas beedribai“ uſ winaſ pirmo pilno ſapulzi Rihgainos 19. oktobri 1880. Sweika! jaunā beedrene, ſawu uſnehmumu pilno gaitu uſnemdama. Zihnees, puhlees un nepeekuhſti, tauteſſcheem par iſglihtibu weenumehr ſtrahdat!“ (B.)

No Salneekem. Deefā ſneega ſahrtia, kas jau zetortdeen, 9. oktobri, ſahrtia, nemaſ nedomā eet projam, bet top zaur klaht-

nahkoſchu ſneegu wehl beefaka. Ne maſums ſlahdes zaur to notizis. Rahpoſtus tik retājs bija patapis nonemt; ja tagad teem grib klaht tikt, tad jarot, ſneegs noſt. Daub; kam leeli gabali, to neſpehdami, domā, ſcho darbu tik pawafar turpinat, ja taſds laiks paliks. Daſcham ſlinkam pat kartupeli palikuſchi ſemē. Bihſtahs, ka ar rudſi ne-iſpuhſt, tadeht ka ſeme nemaſ nedabuja ſafalt. Meſchōs ſchis ſneegs leelu ſautumu padarijis. Maſafas preedeles ſtahw kā lihdums — kura, lihd; ſemei noliekta, naw iſzeetuſi, tai waj nu gals nolauiſt, waj widū pahrlauſta, waj ar pa wiſam nolauiſta. Ir leeli koki naw ſweiki palikuſchi, preeſſch kam papreeſſch eiſoſchā wehtra zelu fataiſija. (B.)

Maſkawa. Pehdigās deenās tē ſaſlimuſchi ragulopi ar mehri. Tani pat ſwartalā ari pee daſcheem zilwekem parahdijeas Sibirijas mehriſ. Tapat telegraſeere „Roſſjai“ 26. oktobri, ka tirgotaja Pimenowa wilnas-wehrptawā Dratſchewkā iſzehlees Sibirijas mehriſ. Darbi eſot aptureti un ſtrahdneeki 600 atlaiſti. Sehrga laikam eenēſta zaur kriuſchu aitu wilnu.

Barizina. Strahdneeku ſkaiſs arweenu wairojahs. Iſ apſahrtjahm gubernahm: Samaras, Saratowas u. z., kur bads jo ſtipri jau ploſahs, laudis nah; bareem un melle darbu; bet maſ ween to dabun; jo darba ſpehku ir daub; wairat, ne kā wajjadſigs. Daub; darba-deweji ſtipri pamafinajuſchi ſawu ſtrahdneeku ſkaiſtu tadeht, ka daſchōs amatneezibas arodōs eeradees pilnigs klufums. Zaur to ſinams ſtrahdneeku liſtens jo gruhts: ehdamu leetu zenas koki augſtas un pelnas koki maſ. Tad nu ari naw ko brihnetees, ka noſeedſibu ſkaiſs augtin aug, ihpaſchi beefchi noteefot ſahdſibas.

Ranni. Laupitaji iſleeta daſchadus lihdſektus, gribedami panahſt ſawu nodomu. Tā laſam, ka neſen iſleetaſ kloroforms, lai nodomatos upurus waretu apmulſinat. General-adjutanta Trepowa radineeki, to ſtarpā wina jaunafais dehts, brauza mahjās no ahrſemehm. 23. okt., nahti, ſtarp Rannu un Wilnas ſtanzijahm, diwi paſaſcheeri, kas blakus tam ſehdeja, to kloroformeereja un iſlaupija: pullſteni un naudu wiſu tam atnehma. Ubi blehſchi, kas Berlinē bija eeſehduſchees brauzeenā, peh; tam paſuda. Lihd;brauzeji tos bija ewehrojuſchi. Ubi it ſmuki, jauni zilweki. Konduktori iſſazija, ka lee jau alaſch braukufchi pa Warſchawas dſelſezeku; bet ſchoreiſ tee ſawam amatam eſot padarijuſchi kaunu; jo ne weenam godigam Kreewam newarot buht naudas, kad no ahrſemehm brauzot atpakat uſ mahjahm. Kā runā, tad jaunajam Trepowam ari truhtſtot tifat daſchu deſmitrublu gabalu.

Pirmais laukſaimneezibas kongreſs, kas Karlowā no 5. lihd; 13. oktobram noturets, nepanahzis ne kaſdu ihpaſchu rezultatu. Pee ſehdeſchanaſhm nehmuſchi dalibu tifat kaſdi 15 lihd; 18 lozektu. Publikas nemaſ nebijis.

Iſ Warſchawas „Goloſam“ rakſta, ka kaut gan ir aiſleegts, Schihdeem wafara-gubernās peeſawinatees Polu muiſchas „zaur ſihlā nemſchanu“ uſ muhſchigeem laikeem, un ari aiſleegts, ar muiſchtureem jebtahdus kontraktus ſlehgt, tad tomehr, kā kaſds Schihds Breſtas aprinkti (Grodnas gub.) ſtahtlijis, Schihdu rofās atrodotees, ja ne leelakā, tad maſafais puſe no wiſahm muiſchahm.

Warſchawā polizeja uſgahjuſe weſelu ſabritu, kur wiltigu naudu — 10 graſchu gabalus — taiſijufchi. Waldiſchana ſchōs 10 graſchu gabalus (5 kop.) no 1856. g. wairs naw liuſe kalt, bet atkaſwufe tos, kas lauiſchu rofās, wehl leetot. Kauda ir taiſita iſ jaunſudraba.

Samara. Sinas iſ tureenes gubernas ſtan ar weenu behdigafas. Wiſi tee, kam ne-efot ko ehſt, ſanahkuſchi pilſehtās, meeſtōs un teelafās ſahdſchās ubagot. Weenumehr dſirdamas luhgiſchanas: „Papiu, mamin, no Deewa puſes, dodeet ko!“ Uſ eelahm newarot paſpert ne ſola, netrauzets no luhdſejeem, kas dahwanu peh; preti ſneedſot rofās. Wiſur, wiſur ubagotaji! Drih; ſirmgalwis, drih; wezenite, drih; mahte ar ſawu behrnu pulku, jaunafō neſdama uſ rofahm! Un wiſi ſchēe noſchehlojamee zetotaji eiſot baſahm kaſjahm, jeb lupatās eetinufchees, lai gan laiks nemaſ naw taſds. — Wiſleelaku poſtu zeeſhot Kirgiſi. Wini noneſot ſawus behrninus ſahdſchās un pahrmaintot tos pret labibu un milteem. Par weſeligu, ſtipru Kirgiſu pulku dodot 2 pudus rudju miltu. Meitenes un wahrgutus atſtahjot ſtepēs, lai tur nonihtu. Bagatee Kirgiſi ſapehrlot taſdus puſaugiſchus puſiſas, uſauſinot tos un nobodot tad paſchu dehtu weetā ſaldatōs. Taſdi nopirkti puſiſas teefot kriſtiti; paſchi tehwi, kas tak peeder pee Muhameda tijibas, ſafot: „Kriſti ween, kriſti!“ — Un wehl 9 mehneſchi lihd; nahkoſchaj plaujai!

Bahrskats pahr politiku.

Wahzija. Nu war jo deenas jo gaischati fahst nomanit Bismarka ihsto fahrtibu walfis eefschigā sinā. To teefu brihwibu, to tauta wairat gadōs bija eegumufe ar Bismarka palihdibu, to fchis palihgs patš tagad tai pamafehm iswito. Kamehr wehl Wahzijas walfstinas fatra fawruh p turejahs un baididamees baidijahs no Pruhfijas un tamlihdib no winas junteem, tamehr Bismarkam waijadseja israhdi- tees par brihwibas zeenitaju un wifadu pahrlabofchanu weizinataju, lai jaur tam few mantotu peekritejus un lihds ar teem waru un fpehku. Tas winam aridfan it laimigi isdewahs it ihpafchi 1866. un 1870. g. Kas tagad fchim warenajam wairt zelā stahfees un tam leegs isdarit wina ihsto grihu? Wifam, to fchis warenais walfstanzleeris tagad jannakā laikā, wifim no 1878. gada dara, newaid zita noluhla, fa wifas waldifchanas buhfchanas un eestahdes, zil til ween fpehjams, atnemt laudim un faweenot pa weenai weetai waldibas rofās. Tad winam buhtu eefpehjams tilai pirkstu pakufinot rihtotees ar wifseem waldibas grofcheem tā eegribahs. Kahda wina griha, to gaischi apahda tules lifumi, junstes eewefchanas nodomi, tautas fainneezibas fenats, tirgneezibas apfpeefchana u. t. t. Tagad pat Pruhfchu tautas weet- neeku fapulze nehmufo apfpeefchanā preefchlitumu par aprinku pafch- waldibas eewefchanu Hanowerē. Schis preefchlitums atkal tā fa- stahdits, fa Hanoweres pafchwaldiba leeliskam teel mafinata. Bismarkš pafchwaldibu newar eeredset, wifsch labprahst wehlahs wifu waldibas waru nodot eerehdnu rofās, ftri finams eezetami no ministerijas. Senat Hanowerē pafchreja no polizejas un waldibas amata mihreem finamu mahzibu. Protams fa eefamens dafcheem leelgruntneefkeem par

leelu apgruhtinaschanu iraid, tabehl jaunais lifums atwehl landrahjus eezelt bej kaut kahda eefamena. Domajams fa fchis lifums tiks pee- nents. Kas Bismarkam pretosees!

Perfija. Rā is Tebrifas finots, tab fcheits Obeidulla, ar kah- deem 8000 Kurdu no Sehras kalneem nahft, efof no Persu kara- pulkeem atfists atpafat. Kurdeem bijufchi eewehrojami pafaudejumi. Tagad tee apmetufchees lehgeri kahdas 8 juhbes no Urumijas.

Turzija. Tahs pafchas jufas. Dulzina wehl naw atdota Mon- tenegreefcheem. Sultans negribedams wairt wilzinat Dulzinas atdo- fchanu, nofuhfijis turp Derwifchu pafcha. Tas ar tuhbal ufajzinajis Dulzineefchus lai ar wina farunajotees dehl Dulzinas atdoschanas; bet fchee atraidijufchi tahdu ufajzinajumu. Albaneefchi, kas Italijs dshwo, ari winus gumdot uf pretoschanas.

Greefija. Schi walfstina wehl jo projam fipri ween rihtojahs uf kara; wina nodomajufe tifdauf pawairot un fagatawot fawus kara-pulfus, fa winas aktiwā armijs nahftu pee 80,000 un refertwē falafstu lihds 40,000 wihru, lai tad pate, ir bej leelwalfstju peepalih- dsefchanas waretu to isdabut no Turzijas, kas tai nahfahs pehz Berlines nolihguma. Anglu miniftru preefchneeks Gledstons, kas uf Greefiju armeen turejis draufsigu prahftu, nefen kahdā runā gan lizees buht drufjin atdhifis pret fawu azu raugu; bet kas war finat kahdā finā tas notizis un waj winam naw kahdu ftepenu pawedeenu no lizeem til gribejis pehdas nojaukt.

Franzija. No tureenes miniftru krihfes ne- isnahja pateefa krihse, wifš paleel atkal pa wejam.

Atbildigs redaktors: **Stahla Juhlijs.**

No zensures atwehlets, Riga, 5. nowembri 1880.

Sludinajumi.

Weena privat-muischa,

kas atrodahs pee Dinaburgas: Witebfstas dshfshjeza, 2 werfes no Drifas peeturas un 3 werfes no Drifas pilsehta un pa- stahw no 4 mafahm muischahm: 1) Dfer- gatfchi, 210 puhra weetas aruma seme, 150 wefmu feena, 2) Dsterniki, 90 puh. sem. un 100 wefm. feena, 3) Pogulanka 105 puh. sem. un 150 wefm. feena, 4) Sastenta Scharnowka 15 puhra weetas sem. un 100 wefm. feena un daa behrfu mefcha. Pa wifam lihds 300 defatinas jemes; teel pahrdota par 30,000 rublu. Japeeteizahs pee muischas ihpafchneeka Schabe, Drifas stanzijs, Dinab.: Witebfstas dshfshjeza.

Tagad es dshwoju Gelfch-Rigas Kalku- eelā Nr. 20, un efmu preefchpusdeenas lihds pulstien 12. runajams.

Jakobs Behfschens,
hofgerihtes-advokats.

**Pirma Kreewu
nguns - apdrofchinaschanas
beedriba,**
dibinata 1827. gada.

Agenti:
Zehfids — D. Volkmann,
Walfā — Moris Kolland,
Werowā — G. fon Stoeber,
Walmceerā — Th. Adamsohn,
Limbaschōs — B. D. Gufslawfky,
Ruhjene — Eduard Dabbert.

Tufumā.

Peektheen, 7. un fwechtheen, 9. nowembri 1880:

Latweefchu teatris.

Swehtdeem pehz teatra balle. Klahatalas finas jaur programahm. Ftrihfotaji.

Kolnefē

fwechtheen, 16. nowembri pulst. 5. wafarā.

Konzerts.

Ar Kolnefes jauka: un Rigas diletantu- kora laipnu peepalihdsibu. Programs fa- stahwehs no jolo un kora dseefmahm is oratorijas „Pulstena dseefma,“ „Fchiganecm.“ Klaweeru jolo gaba- leem un kora dseefmahm, dseebati no Kolnefes kora. Pehz tam: Balle.
Uf scho wafaru laipni eeluhds **A. Ore.**

J. W. Grahmann

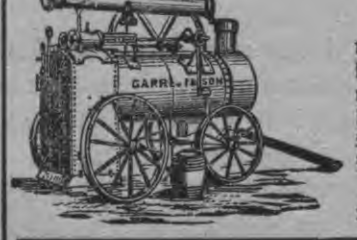
mafchinu lehgeri, eepretim Tufumas bahnusim.

Rigas un winas preefchpifsehtu eefshwojajeem preefsch turinafchanas top pahrdota laba **jemes-malka jeb torfa,**

mafchind zeeiti fpeesta un Baltijas trefchā semkopibas zentral-istahde **froneta ar pirmo goda-afgu.** Triju puhru maifs jemes-malkas lihds ar peewefchanu pirzeju dshfwolkōs malkā 50 kap.; bet kas nem reifā pezi waj wairat maifu, tam par fatru maifu jamalkā tilai 40 kap.

J. W. Grahmann, Riga,

eepretim Jelgawas un Tufumas bahnusim.

Artli, artku daikti, fchjamas: un ptan- mas-mafchinas. Ar rotahm un gepeli dhenamas kufamas-mafchinas. Garretta lokomobiles un kufamas-mafchinas, kas ihpafchi weentahfchi labi taifitas un daufd paftrahda; uf Parifes pa- faules ifstahdi tahs ar 2 felta medatahm kronetas.

Superfosfati, augst: un widus: grahdigi, ar peefolita labuma apgalwofchanu.

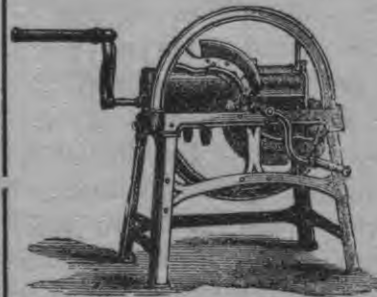
„Bakera“

Anglu wehtijamas-mafchines,
Amerikas wehtijamas-mafchines,
tā ari
effetu-mafchines

no wifadahm konftrukcijahm un leelumeeem pahrdod

Ziegler un beedris,

Karlowā Jelat. prosp. Nr. 22, Riga, pilf. Kalku- eelā Nr. 6, Leepajā leelā eelā Nr. 6.

B. van Dyka pehznahzeji,

Riga, Smilfchu-eelā.

Claytona Lokomobiles u. kuf.-mafch.
Bakarda superfosfati, augst: u. widejgr. ar peefolita labuma apgalwofchanu, — tā tā ari kafi-mehfli, augstgr. kaulu-milti un wifadas jitas laufjaimn. mafch. u. rihti.

Rigas Latw. beedriba.

Swehtdeem, 8. nowembri 1880.

Mafku - balle.

Malka beedru lungeem un dāmahm pa 75 kap., jaur beedreem eefwesteem tweefseem 1 rub.

Cefahkums pulstien 9. wafarā, beigas pulstien 4. nama ruhmes taps slehtias pulst. 5. rihtā.

Pulstien 2. rihtā wifseem janomafteerejahs. Kungi tilai malkā jeb melnā apgehrbā war dalibu nemt.

Beedru fahrtēs pee kafes ufrahdamas.

Rahrtibas-komifja.

Schirtenhofera jaunajā teatra-

un konzert-namā Jelgawā.

6. nowembri 1880.

Latw. teatra israhdifchana

no Jelgawas Latweefchu beedribas atleereem sem D. Breschinsky lga waldifchanas.

Pirmo reis:

Rigas jehni!

Leela dseebafchanas - luga 3 zehleendōs un 7 bibēs, latwifki no R. Jaunfema.

Starp II. un III. nodalu: „**Li aztinas,** ai aztinas, tahs bruhnahs prahftā man,“ taps dseebats no D. Breschinsky l.

Teatra zenas: Pirmais plazis 1 rub., otrais plazis 75 kap., trefchais plazis 50 kap., galerijs 30 l. Bitetes dabujamas epreefsch pee kopmana Heilsberg l., netahlu no

Goerka apteela, israhdifchanas deend no pulstien 3. pehz pusdeenas Schirtenhofera teatri pee kafes. Teatra israhdifchana fahf- fees pulstien 5. pehz pusdeenas.

Pehz teatra buhs:

Balle

Schirtenhofera l. leelajd un grefnajd fahle, preefsch lam bitetes dabujamas turpat wafarā pee kafes par fchahdu malku: beedreem 70 kap., beedru dāmahm 30 kap., neberdreem 1 rub., nebeedru dāma hm 50 kap.

Beedreem par fimu. Beedribas ruhmes weetas atrodahs tagad Schirten- hofera lga namā. Turpat buhs fch. g.

22. nowembri, tilai preefsch beedreem un wina peederigeem ween, teatra israhdifchana un balle. Par fcheem isrihtojumeem klah- talas finas wehlah, jaur programahm, kas buhs dabujamas pee beedribas fchweizera Schirtenhofera lga namā.

Jelgawas Latweefchu beedribas fahrtibas-komifja.